

Ticiana Iturri Landajo

Udalerria: Portugalete (Bizkaia)

Jaiotze-data: 1904-07-10

Heriotza data: 1969-03-05

Lanbidea: Medikua

Medikuntzan doktorea. Bizkaiko Medikuen Elkargoko lehen emakume elkargokidea izan zen 1932an, 553 zenbakiarekin. Obstetrizian eta Ginekologian espezialista.

Haren aita Gamizko baserri bateko familia ugariko seme gazteena izan zen. Kontabilitatea eta merkataritza ikasi zituen eta Salazarrekin lan egitera pasa zen, abolengoko familia bat, meatzaritza negozioekin. Horien artean, Andaluziako meatzaritza enpresa bat, Juan Iturriri bere gobernuaren ardura eman ziona, Lora del Ríora bizitzera joan zena bere familia osoarekin, Ticiana oraindik oso txikia zenean. Gizon ekintzaileak, Sevillan errotutako hornikuntza enpresa bat sortu zuen, eta hara ere familia eraman zuen. Han, Ticianak batxilergoa ikasi zuen, San Isidoro Institutuan.

Familiak ez zuen inoiz Bizkaiarekiko harremana hautsi, udan Sopelanara joaten ziren, non euren etxea "sevillanaren etxea" bezala ezagutzen zen. Familiaren esku jarraitu zuen, Luis Mª Iturri Sojok etxebizitza berriak eraikitzeko saldu zituen arte.

Madrilgo San Carlos Fakultatean Medikuntza ikasketak amaitu zituenean, Rubio Institutuan espezialista gisa trebatu zen eta Claudio Coello kaleko 97. zenbakian kontsulta ireki zuen. Aldi berean, Puerikultura Eskola Nazionalan lan egiten zuen, doktorego tesia egiteko eta Estatuko maternologoarentzako oposizioak prestatzeko.

Horiek eta doktoregoa gaindituta, bere "Acción de algunas galactogogos" tesiaren defentsarekin, bikain batekin kalifikatu zen eta Bilbon lortu zuen destinoa, Osasun Zuzendaritza Probintzian, eta bere kontsulta Foruen kaleko 2. zenbakian ezarri zuen, Begoñan klinika bat sortu zuen arte, bere espezialitateko erditze eta gaixoei laguntzeko. Bizitza profesionalean aritzearekin batera, higienari eta maternologiari buruzko ezagutzak zabaldu zituen, artikuluen, hitzaldien eta kongresuen bidez. Harreman estua izan zuen "emakume Abertzale Batza" -rekin, eta Bilboko Bidebarrieta kaleko Euskal Zentroan antolatutako erizaintza eskolako irakasleetako bat izan zen. Ama ezkongabeen eskubideak defendatzeagatik nabarmendu zen.

Lankideen mesfidantza gainditu behar izan zuen. 1935ean Bizkaiko Medikuen Elkargoak Carlos

Mendaza Amatasun Etxeko zuzendariaren salaketa bat jaso zuen, esanez emagin batek mediku gisa jarduten zuela; badirudi ezin zuela sinetsi emakume bat medikua zenik, bere jarreran jarraitu zuelako Elkargoak egiaztatutako argibideen ondoren. Zuzendaritza Batzordeak bere kaudimena babestu zuen eta salatzaileari errieta egin zion. Baina ez zen Mendaza izan zalantzan jarri zuen bakarra, emakume bat gizonen erresuma batean sartzea begi txarrez ikusten zuten mediku bilbotar batzuen itxurak zurrumurrua zabaltzera eramane zituen: erditzeak eta operazio konplikatuak artatzeko, Ticianak bere kontsultategia auzoan zuen lankide bati deitzen zion eta hara "ezkutuan" joaten zen. Antonio Villanueva edo, ezagutu eta tratatu zuenaren arabera, espezialista ona zen, eta zurrumurruak erabat faltsuak ziren, arrasteluz gain.

Gerra zibilak bere ibilbide feminista moztu zuen. Bere arreba Maria Begoña, familian Miren bezala ezaguna, Ortuellako maistra zena, Britainia Handira joan zen Bilboko haur ebakuatuen andereño bezala, eta itzultzean araztua eta zigortua izan zen "Euskal probintzietan" eta mugakideetan ezin jardutera. Cuencako herri txiki batera joan zen, eta han egon zen bi urtez, praktikante izateko ikasketak egin zituen. Titulua lortu ondoren, Bilbora itzuli zen, Ticianarekin lan egiteko. Hogei urtez bi ahizpak elkarrekin bizi izan ziren Bilboko Areatzan.

Iturria: [wikipedia](#)

